

Сценично изкуство

„Ариман“ от „Портата на посвещението“ в Щайнхайм

Хумореска от Тера Нова

„Sanat salasta ihm“ - финско-немска еритмична програма. У. Венд / М. Амри

Еритмейум Цуколи - „Звездни мигове“

„Двойникът“ от „Портата на посвещението“ в Щайнхайм

Мистерийни драми

От 1896 година Р. Шайнер поставя съвременни театрални постановки в Берлин. За теософските конгреси в Мюнхен 1910 до 1913 година той поставя на сцената създадените от самия него мистерийни драми с професионални артисти и любители.

Драмите той пише по време на репетициите. Паралелно с това скрипира сценичните декори и костюми. Понякога Р. Шайнер показва играта и говори текста на ролите, „Той раздъво ни показване на сцената. Но тогава човек получава впечатлението за една конкретна личност.“ – спомня си актьорът Макс Гюмбел-Зайлин.

Ервитмия

През това време се правят първите усилия за едно ново изкуство до движението. Мари Шайнер го нарича „ервитмия“ – красиво движение. Даже и когато в началото Р. Шайнер го нарича „танцов изкуството“, той същевременно пояснява, че ервитмията всъщност няма нищо общо с това. Пло-скоро тя води произхода си от гръцките храмови танци.

Ервитмията непосредствено превързва говора в движение, а по-късно стъцо и музиката. Слововите потоци, които движат говорните органи при образуването на гласните, следва да се направят видими през жестовете на ръцете и дланите. „Каквото виждате на сцената, всъщност е един вид панорама, представен чрез целия човек.“

Настроението на едно поетично произведение се проявява в динамиката, в хореографията на дадена група в извършеният пространствени форми. Р. Шайнер сам нахърляя стотици такива еритмични форми. Съзържанието на едно поетично произведение не се представя натуралистично в ервитмията, а се дава израз на това, което винаги се носи над говора – инспирацията на поета. „Там където чрез ервитмията се опитваме да представим поетичното държи в хумористичното, в гротескното, в забавянето, ние не повтаряме буквалното съдържание в езика на жестовете или чрез пантомима, а във формите... представяме това, което по-ефектно, артистът е направил от съдържанието.“

Рецитация

Стилизираното оформление на самия говор е особено важно за Р. Шайнер. В лицето на Мари фон Синер, неговата по-късна съпруга, той намира една партньорка със стремеки и интереси. В Париж и Петербург тя е следвала репетиции и драматично изкуство. Заедно с нея той разви-

ва едно ново говорно изкуство – „Говорно формиране“.

Каквото лежи в говора като формообразуващи сили и в ервитмията се прави видимо, следва да се извае във вздуха и да прозвучи чрез рецитацията. Артистът би трябвало да се върне в едно поетично произведение чак до формирането на звуците, до артикуляцията. Тогава той изживява един по-дълбок слой в говора. Той открива основни усещания, например учудането при А или страхът при У. Съгласната му говори за това, което душата изживява в контакта със света, например нещо мяко, пълъващо, тъчащо във В или нещо ръбато, грубо, юголовато при К. Има промотиви, които при почти всички езици са единакви, както М като израз на нещо, у което човек може доверчиво да се слуши – мама.

Театър

Съди и за драматичното изкуство Р. Шайнер развива едно ново артистично начало. Той описва шест основни жестове, които като тоновете на нотната стъльница, гамата, могат безкрайно да варират и в които артистът има средство за оформяне на свояте роли. Всичко на сцената е израз, нико не бива да е случайно или произволно. Задачата на режисьора е да оформи от едно сценично произведение **излюстровано произведение на изкуството**, което да включва цветното осветление, костюмите и декорите. Зрителят трябва да може да изживе естетичното действие със всички сензии. „Драмата иска да се разгръде пред зрителя като живо измисление, като картично-пластичен действителен.“ – пише Йорг фон Кралик, един от големите драматични актьори на сцената на Щайнхайм.

Развитие до днес

В много страни на Земята се намират образователни центрове за сценична ервитмия, педагогическа ервитмия и лекции по ервитмия, както и сценични групи с публични представления. На многообразни места има няколкогодишни курсове за обучение по артистично, педагогическо и терапевтично говорно формиране.

За икони режисьори и драматични артисти, като надарения Михаил Чеков, Шайнеровият „**Драматичен курс**“ е извор за инспирации. Цялата плътност на импулсите от Р. Шайнер в тази област всъщност и до днес е едно неизчерпаемо скърчище, което чака да се преоткрие.

Михаил Чеков, артист, режисьор и основател на студио Чеков, пише в книгата си „Изкуството на драматичния артист“:

„Сега, нека се запитаме как в инспираториите актьорът изживява своята творческа индивидуалност... Какво се случва с неговия обикновен „аз“? Той избелява, отстъпва в сянка и на негово място пристъпва един по-висък „аз“.

Вие го усещате преди всичко като душевна сила... „Я прониква цялото ми същество, изльчав се от вашата вътрешност и освещава обкръжението ви, като изпълва сцената и залата. Ги осъществявама вързаката с публиката.“

„Духът на елементите“, фотография от „Портата на посвещението“ – първата мистерийна драма на Рудолф Шайнер, поставена в Щайнхайм в Дорнах

- Ервитмията е видим говор, видимо пеене

- Движенето създава пространство

- Ервитмията е превърнат в движение живот

- В ервитмията целият човек се превръща в изразно средство

- Днес има ервитмия като сценично изкуство, като предмет за обучение във Валдорфските училища, като поле за социална дейност и като лечебна ервитмия

- Поезията се изразява в ритъма на срочките

- Чрез вокалите се достига до лиричното изживяване

- В драмата картина стои като картина, тя се изпълзва от чисто интелектуалното тълкуване

- В красивата привидност човекът изживява отблъсъка на свободата

- Истинското изкуство не може да стане материалистично

- В говора човекът долавя своята божествена същност